

Pret viltus ziņām var cīnīties tikai ar patiesību

Biedrības “LATVIJAS SENIORU KOPIENU APVIENĪBA” pieredze

īstenojot projektu “Būsim vakcinēti un veseli!”*

un

vadot senioru apmācības meistarklasi par finanšu drošību internetā**

2022.gada 8.februāris

Viltus ziņas ir skaļas, tās piesaista uzmanību

Seniori viegli uzķeras uz viltus ziņu makšķeres, jo:

- nekritiski izturas pret rakstītu informāciju (sociālajos tīklos, dažādos “ziņu portālos” rakstītais taču nevar būt meli!);
- ietekmējas no sensacionāliem, dramatiskiem virsrakstiem;
- vairāk uzticas ģimenes locekļu, paziņu, kaimiņu teiktajam;
- nemēdz pārbaudīt informāciju un salīdzināt ar citiem informācijas avotiem;
- viltus ziņas ir skaļas un ļoti ātri izplatās.

Nekritiska attieksme pret informāciju

Īstenojot projektu “Būsim vakcinēti un veseli!” LSKA pārlicinājās, ka:

- seniori labprāt tic dažādu avotu publiskotai informācijai, kurā minēts viņiem emocionāli tuvs viedoklis. Apgalvojums “kovida nav” viņiem rada drošības sajūtu;
- uzmanību piesaista ārzemju “pētījumi”, kuros apgalvots, ka “patiesība tiek slēpta” un pandēmija ir tikai afēra. Vietnes vai informācijas avota uzticamība šaubas neraisa;
- netic, ka sabiedrībā zināmi Covid-19 un vakcinācijas noliedzēji var publiski melot;
- seniori ir labticīgi un savā iepriekšējā pieredzē nav sastapušies ar viltus ziņām;
- netic, ka stāsti par cilvēkiem, kuriem “pote iznīcinājusi visu imūnsistēmu”, “aizgājis trombs” utml, varētu būt nepatiesi. Jo “ar veselību taču nejoko”.

Ietekmējas no sensacionāliem virsrakstiem

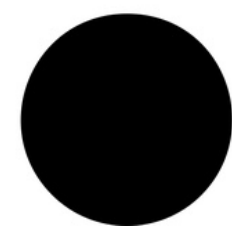
Skaļums, pārspilējumi un emocijas pret racionāliem argumentiem

- Informācijas pārbagātības apstākļos skaļi, emocionāli un pārspilēti virsraksti pievērš daudz lielāku uzmanību. Sensacionāls formulējums tiek uztverts kā patiesība, kuru kāds no sabiedrības gribējis slēpt;
- virsrakstā paustais sakrīt ar cilvēka pārlicību. Piemēram, senioram ir bail vakcinēties, tādēļ viltus ziņa “Covid-19 vakcīna nedarbojas!” tiek uztverta kā patiesība un kā “ziņa no uzticamiem avotiem” tiražēta tālāk. Ar šādu situāciju LSKA projekta “Būsim vakcinēti un veseli!” nācās bieži sastapties;
- pārstāstot šādu ziņu citiem, cilvēks pats nemaz neapzinās, ka dalās ar dezinformāciju. Kad seniors kaut kur internetā vai sociālajos tīklos jau lasītu ziņu dzird atkārtoti no paziņām, kaimiņiem vai kur citur, viņā nostiprinās pārlicība, ka tā ir patiesība.

Vairāk uzticas ģimenes locekļu, paziņu teiktajam

Princips “viena tante teica” joprojām ir ļoti spēcīgs

- Lai arī daudzi seniori apguvuši interneta sniegtās iespējas, liela daļa gados vecu cilvēku ar datoru ir uz “jūs”. Viens no viņu galvenajiem informācijas avotiem ir saziņa ar ģimenes locekļiem, paziņām, kaimiņiem. Vecie ļaudis ir pārliecināti, ka šie cilvēki viņus nemāna;
- būtisks sarunu temats gados veciem cilvēkiem ir veselība, tādēļ viņi ļoti viegli “uzķeras” uz tādiem apgalvojumiem kā “vakcīnas ir inde”, “potes blaknes novedīs kapā atrāk par kovidu”, utml;
- sensacionālas, dramatiskas ziņas, “konspirāciju teorijas” šķiet pietiekami interesants un līdz ar to arī patiess sarunu temats. Jo “nevar taču būt, ka tik daudzi cilvēki melo!”;
- lielākoties gados veci cilvēki nemēdz pārbaudīt informāciju un salīdzināt ar citiem avotiem.

Viltus ziņas ir skaļas un agresīvas

Tās izplatās līdzīgi meža ugunsgrēkam

LSKA projekta “Būsim vakcinēti un veseli!” īstenošanas gaitā pārlicinājās, ka to senioru izvēli, kuri kategoriski nevēlas vakcinēties, galvenokārt ietekmējis:

- kaimiņu un paziņu stāstītais;
- dažādos interneta resursos, tai skaitā sociālajos tīklos, rodamā informācija;
- informācija par sabiedrībā zināmu cilvēku, tai skaitā politiķu, teikto un aktivitātēm;
- ģimenes locekļu nostāja.

Ja seniors viltus ziņu lasījis/dzirdējis no vairākiem avotiem, viņš ir pārlicināts par tās patiesumu un pārlicināt viņu par pretējo ir ļoti grūti, nereti pat neiespējami.

LSKA pieredze viltus ziņu par Covid-19 atspēkošanā

Pret viltus ziņām var cīnīties tikai ar patiesību

LSKA izgatavoja un izplatīja visos Latvijas reģionos informatīvo biļetenu “Būsim vakcinēti un veseli!”

- Informācijas sniegšanai piesaistījām Latvijā pazīstamus un senioru vidē autoritāti guvušus mediķus
- Informācija sniegta īsā un vienkāršā formā
- Katrs var pārlicināties par informācijas avota uzticamību

BŪSIM vakcinēti un veseli!

Vakcinēsimies!
Mēs esam vajadzīgi saviem mīļajiem, sabiedrībai un paši sev

Mīlie seniori! Kad “LATVIJAS SENIORU KOPIENU APVIENĪBA” nolēma aicināt seniorus vakcinēties pret Covid-19, man daudzi jautāja: kādēļ jums tas ir vajadzīgs? Tādēļ, ka mēs nevēlamies, lai jaunais vīruss priekšlaicīgi pārtrauc cilvēku dzīves gājumu, mēs nevēlamies, lai viņi smagi cieš tādēļ vien, ka ir nobijušies no potes!

Es vakcinējos, jo vēlos vēl redzēt, kā dzīvē sokas meitai un mazbērniem, kā aug mans mazmazdēls. Gribu brīvi tikties ar draugiem, ceļot un pavasarī rušināties dārza dobēs, taču pavisam noteikti nevēlos cīnīties pēc elpas slimnīcas gultā. Mēs esam vajadzīgi saviem mīļajiem, mūsu dzīves pieredze ir vajadzīga sabiedrībai, un, galu galā, mēs esam vajadzīgi paši sev. Tas viss taču ir vakcīnas vērts!

ASTRĪDA BABĀNE,
“LATVIJAS SENIORU KOPIENU APVIENĪBAS” valdes priekšsēdētāja

Vai tiešām vakcīnas iespējamās blaknes ir tik biežas un bīstamas?

Viens no būtiskākajiem seniorus satraucošajiem jautājumiem ir iespējamās blakusparādības pēc vakcīnas pret Covid-19 saņemšanas. Vai tiešām tās ir tik biežas un bīstamas? Skaidro Rīgas Austrumu Klīniskās universitātes slimnīcas lektorko slimību klīnikas Gastroenteroloģijas un hepatoloģijas centra virsārste, profesore **INDRA ZELĪŅA.**

Agrīnās blaknes cilvēks sajūt neilgi pēc vakcinācijas. Parasti tas notiek pirmās diennakts laikā, ar dažu stundu nobīdi, vai divu diennakšu laikā pēc vakcīnas saņemšanas. Visbiežāk tās parādās nākamajā dienā. Cilvēkam ir stipras galvassāpes, drudzis, drebuļi, izteiktas sāpes muskuļos. Tās ir konkrētām vakcīnām dabiskas, iepriekš zināmas un paredzamas blakusparādības, kuras pāriet diennakts, vēlākais – divu – laikā. Tās drīkst mazināt ar temperatūru vai sāpes mazinājošiem līdzekļiem, un parasti ar vienu tableti pietiek. No šīm parādībām, tāpat kā no vakcīnām, saslimšana neattīstās.

TURPINĀJUMS 2. lpp

Anatolijs Danilāns:
“Šodien labāku pošu nav!”

Mīlie mani seniori! Neklausieties tos, kuri saka, ka nevajag vakcinēties. Tā ir jauna propaganda, kura nevēl mums labu. Neklausieties, kad viņi saka: es esmu vesels, un jūs arī nesaslimsi. To nevar zināt, pandēmijas sākumā, kad vēl nebija pieejamas potes, es pats izslimoju, – smagi izslimoju.

Tagad klaiņi, ka vajag stiprināt imunitāti. Taču ir divas imunitātes. Ja ir vesela sirds un plaušas, tīra, smuka āda, labs garastāvoklis, cilvēks ir veselīgs, tur arī imūnā sistēma ir laba. Tā ir nespecifiskā imunitāte.

Arsts gastroenterologs Anatolijs Danilāns.

TURPINĀJUMS 4. lpp

Pret dezinformāciju ar patiesu informāciju

Videomateriāli par ar vakcināciju saistītiem jautājumiem

○ Informācijas sniedzējs ir uzticams sabiedrībā cienīts profesionālis

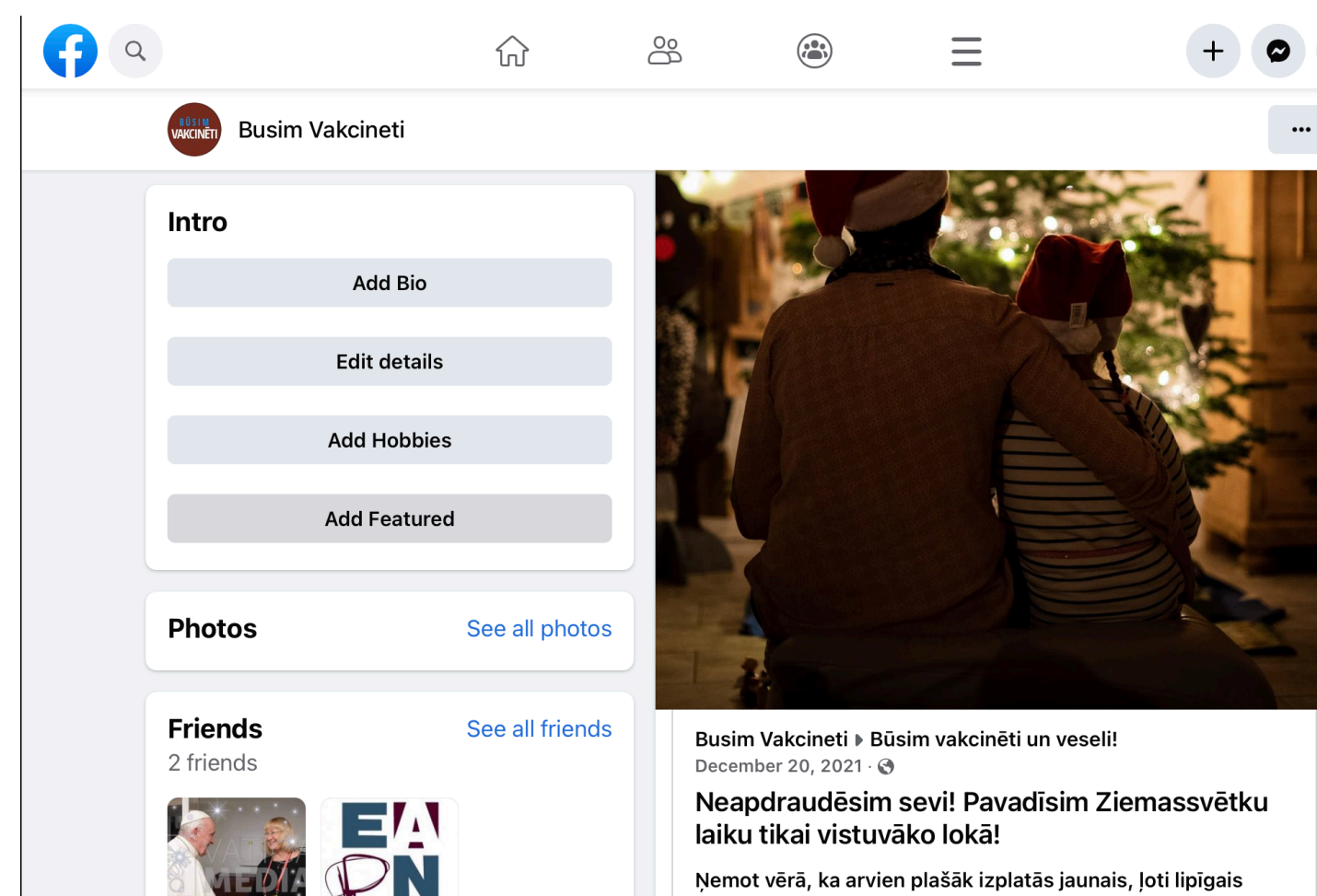
Atspēkojam viltus ziņas pēc iespējas plašāk

○ Izveidojām Facebook kontu “Būsim vakcinēti!”

○ Informējam LSKA mājas lapā

○ Stāstam tiekoties ar senioriem visā

Latvijā

LSKA aicina noskatīties videomateriālus, kuros mediķi stāsta par vakcināciju pret Covid-19

28 Decembris 2021

Biedrība "Latvijas senioru kopienu apvienība" izveidojusi trīs videomateriālus, kuros mediķi un senioru pārstāvji stāsta par vakcinēšanās pret Covid-19 nepieciešamību, kā arī par citiem ar vakcināciju...

[Lasīt tālāk](#)

Seniori galvenokārt bažījas par

vakcinācijas pret Covid-19 izraisītā...
[Lasīt tālāk](#) **SĀKUMS** **AKTUĀLITĀTĒS** [PASĀKUMI](#) [GALERIJAS](#) [VIDEO](#) [APTAUJA](#) [KONTAKTI](#) [☰](#)

Rīgas seniori viesojas Ventspilī

22 Decembris 2021

Rīgas seniori viesojas Ventspilī "Latvijas senioru kopienu apvienības" (LSKA) biedri pirmajā Adventē ar Rīgas domes Labklājības departamenta atbalstu viesojās Ventspilī, kur dalījās pieredzē ar V...

[Lasīt tālāk](#)

LSKA izdevusi informatīvo izdevumu "Būsim

Neapdraudēsim sevi! Pavadīsim Ziemassvētku laiku tikai vistuvāko lokā!

21 Decembris 2021

Ņemot vērā, ka arvien plašāk izplatās jaunais, ļoti lipīgais saslimšanu ar Covid-19 izraisošais vīrusa paveids omikrons, "Latvijas senioru kopienu apvienība" (LSKA) aicina seniorus Ziemassvētku laiku ...

[Lasīt tālāk](#)

LSKA: Senioru dzīves kvalitātes uzturēšanai

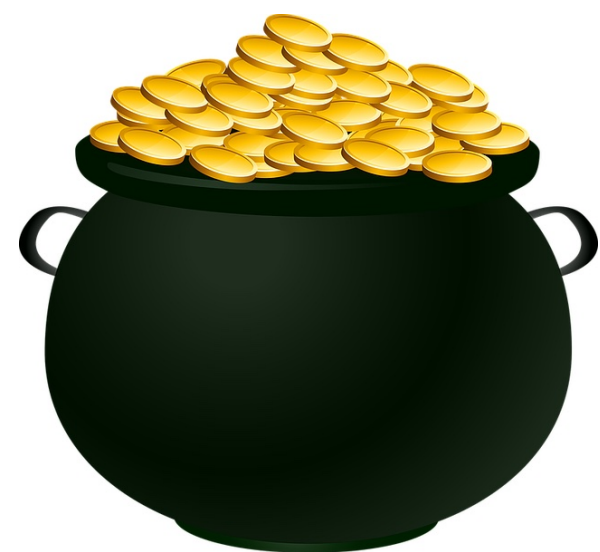
LSKA aicina seniorus aizpildīt aptauju par attieksmi pret vakcinēšanos

10 Decembris 2021

Lai noskaidrotu kāda ir senioru attieksme pret vakcināciju, biedrība "Latvijas senioru kopienu apvienība" izveidojusi aptaujas anketu, kura ir ievietota LSKA mājas lapā, kā arī atbildes uz tajā uzdots...

[Lasīt tālāk](#)

LSKA: "Seniori var un vēlas iesaistīties

Arī dažādu krāpnieku solījumi ir viltus ziņas

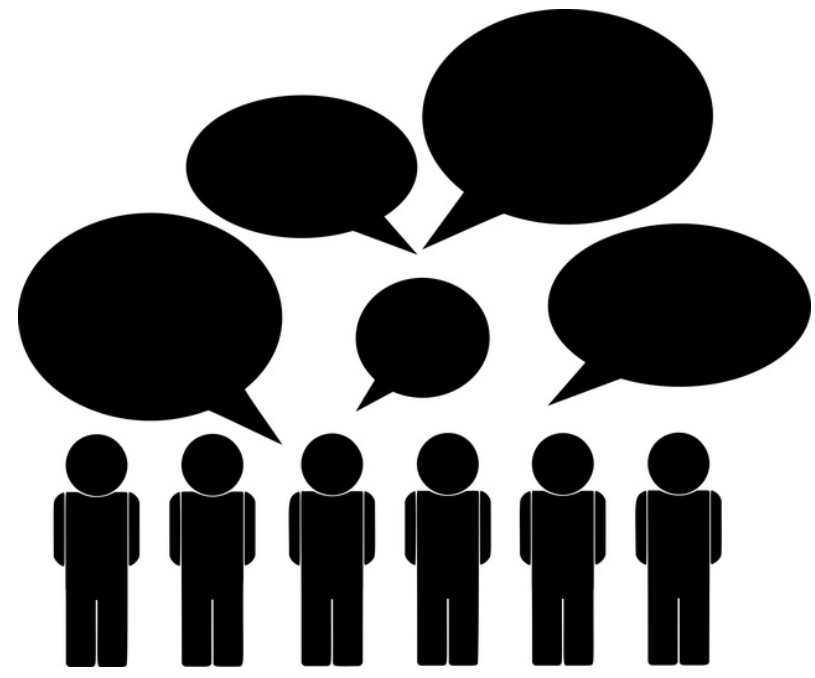
Krāpnieku melu arsenāls kļūst arvien plašāks

- E-pastā saņemti ziņojumi par pēc nejaušības principa organizētā loterijā saņemtu laimestu;
- E-pastā saņemti ziņojumi par negaidītu mantojumu;
- tā saucamās “Nigērijas vēstules”, kas sola miljonus par starpniecību;
- zvans “no bankas” un prasība atklāt savus datus;
- aicinājums investēt dažādās brokeru/investīciju platformās, kuras nav reģistrētas Latvijā;
- piedāvājumi atgūt šādās platformās ieguldīto naudu, u.c.

Seniori uzķeras krāpnieku viltus ziņu makšķeres, jo:

- Seniori ir labticīgi un uzticas “bankas darbinieka” vai “finanšu speciālista” teiktajam;
- nekritiski izvērtē sveša cilvēka telefoniski teikto vai e-pastā rakstīto;
- vēlas ticēt “lieliskajai iespējai” iegūt lielus finanšu līdzekļus;
- vēlas ticēt iespējai atgūt zaudēto naudu;
- nezina drošības pamatprincipus digitālajā vidē;
- nav pamanījuši/pievērsuši uzmanību Valsts policijas brīdinājumiem par krāpnieku aktivitātēm.

Lai neklūtu par krāpnieku upuriem

palīdzēt var tikai informācija un zināšanas

LSKA rīkoja meistarklasi par finanšu drošību internetā un skaidro šos jautājumus arī tiekoties ar senioriem visā Latvijā. LSKA skaidro par:

- drošības noteikumiem internetbankā;
- kas jāzina par Smart-ID un drošību;
- kā droši iepirkties internetveikalos;
- kādas pazīmes liecina, ka zvana krāpnieki;
- kā neuzķerties uz krāpnieku āķa internetā.

LSKA pieredze brīdinot par krāpniekiem

Neapdomīga rīcība digitālajā vidē var novest pie finanssiāliem zaudējumiem

- Rīkojām meistarklasi “Kā nodrošināt savu finanšu drošību internetā”;
- skaidrojam, kad noteikti nevajag atbildēt uz e-pasta vēstulēm, kādas ir krāpnieku vēstuļu pazīmes;
- brīdinām par krāpniekiem un viņu metodēm reģionālajos medijos un LSKA mājas lapā www.lskapvieniba.lv.

4 / Aktuāli

Nr. 15 (2021) 2021. gada 23. aprīlis

Esiet uzmanīgi! Neiekrītiē krāpnieku slazdos

Rita Krasta

Atkal aktivizējies krāpnieki, kuri, ar vieglas peļņas solījumiem vai uzdodoties par banku darbiniekiem, no iedzīvotājiem cenšas izkrāpt finanšu līdzekļus. Tāpat netrūkst krāpnieku, kuri ar e-pastu vai sludinājumu starpniecību sola viegli pieejamus aizdevumus ar niecīgām procentu likmēm.

Sāņēmu e-pastu no kādas Santas Meires, kura sola aizdevumu uz ļoti labiem nosacījumiem, raksta kāda lasītāja, un jautā, vai šādām vēstulēm var ticēt. Atbilde ir – nekādā gadījumā! Vēstulē teikts: “Ar neierobežotu kontu ar 900 000 000 eiro kapitālu es piešķiru aizdevumus 2% apmērā jebkurai personai, kurai ir labs raksturs un kura spēj atmaksāt. Procentu likme ir 2% gadā. Vai jūs interesē aizdevums?” Lasītāja sūta, ka nekādus aizdevumus nevienu nav prasījis, un nesaprot, kādēļ uz viņas e-pastu pieņākusi šāda vēstule. Te nu jāaska, ka šis ir viens no bieži iecienītajiem paņēmieniem, jo joprojām netrūkst cilvēku, kuri uz šāda šķa uzskata. Visa šāda slēpīga tur, ka aizdevuma formalitāšu nokārtošanai “aizdevēji” lūdz pārskatīt dažādas nudas summas, ko lēģitīgie aizņēmēji arī dara. Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvaldē pērn saņēmu ti vairāki iesniegumi par šādu krāpniecību.

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) brīdina, ka par iespējām saņemt aizdevumus krāpnieki parasti informē sociālajos tīklos, ziņu lapās, sludinājumu portālos komentāros, aizdomīgos e-pastos un pat ar telefona zvānu starpniecību. Krāpniecisko aiz-

savukārt biedrības “Latvijas senioru kopienu apvienība” (LSKA) valdes priekšsēdētājas vietniece Lilita Kalnāja sarunā ar laikrakstu “Ventspilnieks.lv” uzskata, ka ļoti bieži par dažādu krāpnieku upuriem kļūst tieši personas vecuma cilvēki, un, lai palīdzētu izvērtēties no iekrišanas krāpnieku slazdos, LSKA apko-

pojusi Valsts policijas, banku un nebanku kredītētāju sektora ieteikumus par to, kā sevi pasargāt no krāpnieku slazdiem.

IZVANS NO “BANKAS”

Viens no telefonkrāpnieku iecienītākajiem paņēmieniem ir “zvans no bankas”. Piemēram, “bankas darbinieks” sākumā nosauc personas vārdu un uzvārdu, tad paziņo, ka no viņa bankas norēķinu kartes tikko mēģināts noņemt ievērojamu summu vai arī konkrēti notikušas kādas aizdomīgas darbības un naudas tālākas aizplūšanas novēršanai piedāvā kontu nobloķēt.

Krāpnieks upurim viņa identitātes apliecināšanai pieprasīja nosaukt internetbankas lietotāja vārdu, paroli, maksājumu kartes datus, “Smart ID” vai citas banku autorizācijas sistēmas kodus. Pēc piekļuves iegūšanas personas līdzekļi parasti tiek pārskaitīti uz ārzonu kontiem, kurus izsekot ir ļoti grūti.

Tāpat krāpnieki mēdz sūtīt tālrunī kā bankas

tam līdzīgas ziņas saņemšanas prāts nav mierīgs, labāk sazināties ar savu banku pa tālruni vai mājaslapā norādīto tālruni numuru.

AIZŅĒMUMS UZ SVĒŠA VĀRDA

Nebanku kredītētāja SIA “DelfinGroup/Banknote” mārketinga direktors Miks Mikelsons uzskata, ka agrāk īpaši bija jāsargā pase un pasas kopija, tad šobrīd vislielākais risks ir, ja kāds tiek kļūst jūsu internetbankai. “Dažos gadījumos nepieciešamas vien dažas minūtes, lai uz jūsu vārda būtu noformēts aizdevums.” Pēc viņa teiktā, šajā jomā pastāv vēl citi riski. Protī, nebanku kredītētāji ir arī visi lombardi, patērētāju kredītu piedāvātāji, tā sauktie “sms” jeb “ātrie kredīti”, un diemžēl starp viņiem ir arī negodprātīgi uzņēmēji, kuri izmanto cilvēku uzticību, kā rezultātā klientam naudas “apdedzināties” līgumā iekļauto slēpto maksājumu un citu iemeslu dēļ. Par to, vai kredīšanas pakalpojumu sniedzējs ir licencēts, un tāpat ievēro visas normatīvo aktu prasības, iespējams patiecināties PTAC mājaslapā <https://www.ptac.gov.lv/lv/pateretajaju-kreditasanas-pakalpojumu-sniegšana>.

Savukārt Valsts policija iesaka – ja kādas citas personas dēļ cilvēks tiek tiesām kļūvis par parādnieku, nekavējoties jāvērsas gan pie kredītētāja, gan Valsts policijas.

INVESTĪCIJAS UN KRIPTOVALŪTA

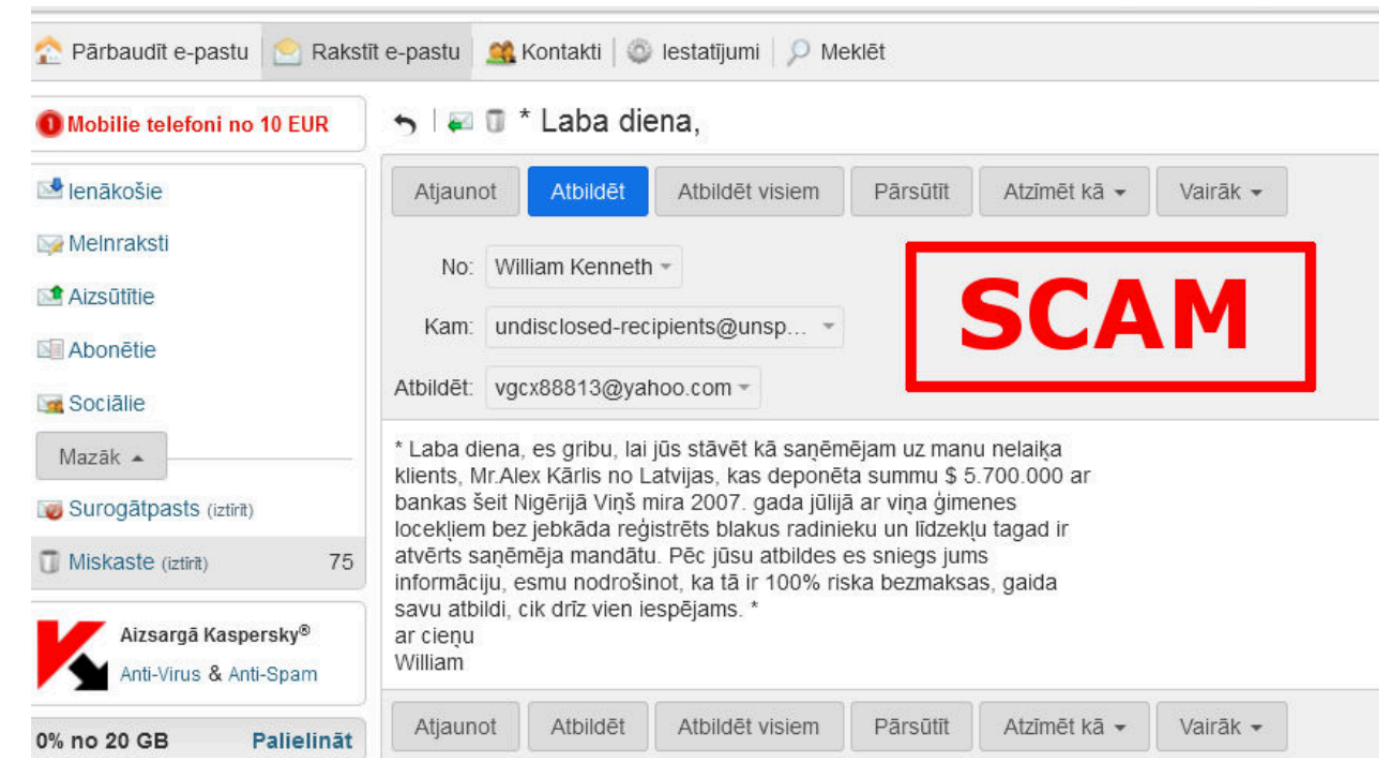
Piesardzīgiem jābūt arī saņemot telefonā zvānus no personām, kurās sevi uzdod kā dažādu uzņēmumu finanšu brokerus vai

cijām, kā arī viņam prasa autorizēties savā internetbankas kontā. Kad tas izdarīts, krāpnieki no viņu kontiem noskaita lielas naudas summas un pazūd.

Otrs variants. Zvanītāji uzdod par dažādu patiešām eksistējošu kompāniju menedžeriem. Sarunas gaitā tiek izvilināti krāpniekiem nepieciešamie internetbankas dati, kā arī virtuāli parakstīti līgumi gadījumos, ja ir runa par kriptovalūtu, cilvēks vai nu pats, vai ar zvanītāja palīdzību veic naudas pārskaitījumus uz fizisku un juridisku personu ārzonu kontiem, no kuriem tālāk līdzekļi ir kā tiek novirzīti uz tirdzniecības platformu, kur tiek iegādāti “forex” akciju tirgū. Kad šķietami gūta peļņa un persona vēlas to izņemt, pēkšņi jāmaksā komisijas maksa par naudas pārdevumu, procenti un citi maksājumi. Ieteikoties prasīt summa arī tiek pārskaitīta. Galarezultātā “mēdzenis”, izkrāpjis krietnu summu, pazūd.

TUVINIEKS NELAIME

Zvani ar stāstiem par tuviniekiem, kuri iekļuvis nelaimē un kuru glābšanai steidzami nepieciešama nauda, ļoti kļūst par telefonkrāpniecības klasiku, ļoti cilvēki joprojām iekrīt. Pat tad, ja svešinieks zvāna no tuvinieka tālrunī, neuzticieties – visbiežāk būs tos veikli izmaksātieši un uguns kabatas. Nekādā gadījumā neticiet, ja viņš saka, ka teiksim, dēļ izraisījis nelaimes gadījumu, un tā notušiešana tagad nepieciešami dati sūti vai tālrunī policijas piekļūšanai. Ja saņemat šādu zvānu, sirds ir nemierīga, nekā-

SĀKUMS AKTUĀLITĀTES PASĀKUMI GALERIJAS VIDEO APTAUJA KONTAKTI

Esiet uzmanīgi! Neļaujiet krāpniekiem sevi apvārdot

Drukāt | E-pasts

Covid-19 pandēmijas laikā aktivizējies telefonkrāpnieki, kuri ar vieglas peļņas solījumiem vai uzdodoties par banku darbiniekiem no iedzīvotājiem cenšas izkrāpt viņu finanšu līdzekļus. Biedrība “Latvijas senioru kopienu apvienība” (LSKA) aicina seniorus būt uzmanīgiem un, lai palīdzētu izvairīties no iekrišanas krāpnieku slazdos, apko-

pojusi Valsts policijas, banku un nebanku kredītētāju sektora ieteikumus par to, kā sevi pasargāt no krāpnieku slazdiem. Mēs ļoti ceram, ka speciālistu sniegtie ieteikumi kā arī biežāko krāpšanas shēmu apraksti palīdzēs senioriem atturēties no nepārdomātas rīcības, kuras rezultātā viņi var palikt ne vien bez iztikas līdzekļiem, bet vēl iedzīvoties pamatīgos parādos,” uzskata L.Kalnāja.

Zvans no “bankas”

Viens no telefonkrāpnieku iecienītākajiem paņēmieniem ir “zvans no bankas”. Shēmas ir vairākas. Piemēram, “bankas darbinieks” sākumā nosauc personas vārdu un uzvārdu, tad paziņo, ka no viņa bankas norēķinu kartes tikko mēģināts noņemt

Paldies par uzmanību!

* Projektu “Būsim vakcinēti un veseli!” LSKA īstenoja no 2021.gada 1.oktobra līdz 2021.gada 31.decembrim.

Pasākumu finansiāli atbalstīja Sabiedrības integrācijas fonds no Kultūras ministrijas piešķirtajiem Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas fonds

** Projekts “Senioru saeima - rīdzinieku sadarbības meistarklases” līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Sabiedrības integrācijas programmas ietvaros.

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

Grafiskajā noformējumā izmantoti attēli no vietnes Pixabay.com